

Sisäministeriö
Pelastusosasto

SMDno-2016-1495

**LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAEIKSI
PELASTUSLAIN MUUTTAMISESTA SEKÄ ERÄIDEN MUIDEN LAKIEN MUUTTAMISESTA**

Palkansaajajärjestö Pardia ry kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä ja esittää kantanaan seuraavat huomiot.

1. Yleistä

Pelastustoimi on tarkoitus siirtää 1.1.2020 pelastustoimen 22 alueelliselta toimijalta 18 maakunnan tehtäväksi. Muutoksen laajempi tausta on sosiaali- ja terveystalouden uudistaminen eli ns. sote-uudistus, jossa sote-palvelut siirretään nykyisiltä toimijoilta 18 maakunnan tehtäviksi. Uudistusta varten on laadittu lukuisia lakiesityksiä, joista pelastustoimea koskevat mm. pelastustoimen järjestämislaki, maakuntalaki, maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaantulolaki ja maakuntien rahoituslaki.

Sote-uudistus ja sote-palveluiden siirtäminen ns. leveämmille hartioille on perusteltu ja tarpeellinen uudistus.

Pelastustoimea lähdettiin uudistamaan kunnianhimoisesti ja tavoitteellisesti. Asetettiin useita työryhmiä, joiden tarkoitus oli luoda uusi ja parempi pelastustoimi.

Annetussa pelastustoimen järjestämislaissa sisäministeriön roolia pelastustoimen johtajana esitettiin vahvistettavaksi, pelastustoimen alueiden määräksi esitettiin viittä aluetta, valtakunnallisia käytäntöjä pyrittiin yhtenäistämään, kustannustehokkuutta aidosti etsittiin jne. Mikäli pelastustoimen järjestämislain ensimmäinen versio olisi toteutunut, pelastustoimi olisi jopa todellisesti kehittynyt, yhtenäistynyt ja tehostunut. Myös kustannusten nousua olisi voitu aidosti hidastaa.

Nykyiset pelastustoimen alueet ovat käytännössä Uuttamaata ja Pohjois-Pohjanmaata lukuun ottamatta samoja kuin tulevat maakunnat. Useimmissa tapauksissa pelastustoimen ainoa todellinen muutos on se, että palkanmaksajan nimi vaihtuu. Tätä varten luodaan raskas hallinnollinen organisaatio eli maakunta omine vaaleineen, valtuustoineen, hallintoineen, liikelaitoksineen jne. Pelastustoimi ei tarvitse maakuntaa nyt suunnitellussa muodossa.

Nykyinen alueellinen järjestelmä toimii siedettävästi, eikä tarvetta riskeerata nykytilaa epävarmalla ja osin erittäin huonosti suunnitellulla maakuntarakenteella ole syntynyt.

1.1 Pelastuslaki

Luonnos pelastuslain muuttamisesta sisältää pääasiassa teknisiä muutoksia. Erikseen esityksen tavoitteena on myös tehdä öljy- ja aluskemikaalitorjuntaa koskevat tarpeelliset muutokset pelastuslakiin (ja eräisiin muihin lakeihin) sekä selkeyttää valtion ja maakuntien työnjakoa pelastustoimeen kuuluvan avun antamisessa ulkomaille ja kansainvälisen avun vastaanottamisessa, paloilmoittimien aiheuttamien virheellisten ilmoitusten maksullisuutta sekä pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutusvaatimuksia. Lisäksi tavoitteena on sujuvoittaa väestönsuojarakentamiseen liittyvää poikkeuslupakäsittelyä sekä tarkentaa väestönsuojeluun liittyvien säännösten systematiikkaa.

Pelastuslain varsinainen uudistustyö konkreettisine muutoksineen (esimerkiksi pelastustoimen johtamissuhteet) toteutettaneen toivottavasti vielä jatkossa ja mahdollisimman pikaisesti.

1.2 Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta

Lakiesityksissä ei ole säännöksiä öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan tehtävien hoitoa koskevista siirtymäsäännöksistä eikä henkilöstön asemaa koskevista säännöksistä, vaikka taloudellisten resurssien ja henkilöstöresurssien siirrosta on mainittu esityksen vaikutuksissa kohdassa 3.1.3.1.

Pardia esittää, että siirtymäsäännöksissä huomioidaan, Rajavartiolaitokselle siirtyvät Suomen ympäristökeskuksen tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat torjuntatoimeen liittyvät asiat, voimassa olevat sitoumukset ja sopimukset sekä niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet.

Henkilöstön aseman osalta esitämme, että työsuhteessa olevan henkilöstön asemasta säädetään soveltaen valtion virkamieslain 5a -5c §, esimerkiksi seuraavalla tavalla:

Suomen ympäristökeskuksen öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntatoimeen tarkoitettuja tehtäviä hoitava, työsopimussuhteessa oleva henkilöstö siirtyy tämän lain voimaan tullessa Rajavartiolaitoksen palvelukseen. Määräaikaisessa työsopimussuhteessa oleva henkilöstö siirtyy Rajavartiolaitoksen palvelukseen määräaikaisen työsuhteensa keston ajaksi. Siirtyvän henkilöstön palvelussuhteen katsotaan siihen liittyvien etuuksien määräytymisen kannalta jatkuneen valtiolla yhdenjaksoisena.

Työsopimussuhteen ehtoihin sovelletaan muilta osin, mitä niistä työehtosopimuksissa sovitaan tai laissa säädetään.

Edellytämme pelastustoimelle osoitettaessa uusia tehtäviä tai velvoitteita, on myös osoitettava resurssit tehtävien ja velvoitteiden hoitamiseksi.

1.3 Kansainvälinen pelastustoiminta

Pardia kannattaa esitysluonnosta otsikkoon liittyvien muutosesitysten osalta.

1.4 Pelastustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset

Esitysluonnoksessa pelastuslaissa säädetty pelastustoimen sivutoimiselta henkilöstöltä ja sopimushenkilöstöltä edellytetty riittävä koulutus ehdotetaan täsmennettäväksi tarkoittamaan Pelastusopiston laatiman opetussuunnitelman mukaista koulutusta.

1.5 Muut pelastuslain kohdat

Yksittäisten pykälien osalta pidämme hyvänä määritelmien tuomista lakiin (2 a §). Lainkohta selventää alan käsitteistöä kiitettävästi.

Sen sijaan Pardia katsoo, että Helsingin Pelastuskoulun jatko tulee tavalla tai toisella varmistaa. Tältä osin esitämme huolen esityksestä, jonka mukaan nykyisen pelastuslain 55 § (Valtion vastuu koulutuksesta) poistetaan.

Nyt toteutettava pelastuslain uudistus on vaillinainen. Uudistustyötä tulee mahdollisimman pikaisesti jatkaa, jotta myös yksittäisten pykälien muutostarpeet tulevat arvioitaviksi.

Muut lakiesitykset

Muiden lausuntopyynnössä mukana olevien lakiesitysten osalta Pardialla ei ole lausuttavaa.

Harri Sirén
Neuvottelujohtaja

Mikko Äikäs
Asiamies